

# Kvittering på innsendt svar på Høring av Statnetts konseptvalgutredning for Lofoten og Vesterålen

**Saksnummer:** 25/2015

**Sak:** Høring av Statnetts konseptvalgutredning for Lofoten og Vesterålen

**Levert:** 12.09.2025 15:10

**Svartype:** Med merknader

**Jeg svarte som:** Annen offentlig etat

**Avsender:** LOFOTRÅDET INTERKOMMUNALT POLITISK RÅD (971396679)

**Kontaktperson:** Gaute Wahl

**Kontakt e-post:** post@lofotradet.no

---

## Høringsuttalelse fra Lofotrådet, Vesterålsrådet og Hålogalandsrådet

*Til Energidepartementet*

### Innledning

Lofotrådet, Vesterålsrådet og Hålogalandsrådet representerer kommunene i Nord-Norges tettest befolkede region, med omkring 120 000 mennesker. Vi gir med dette vår felles høringsuttalelse til Statnetts konseptvalgutredning for transmisjonsnettet i Lofoten, Vesterålen og Harstad.

Utbygging av transmisjonsnettet er ikke bare et teknisk spørsmål, men et fundament for samfunnsutvikling, næringsliv, bosetting, klimaomstilling og nasjonal beredskap. Med normal byggetid på 10–15 år for en 420 kV-linje er det avgjørende at det nå tas helhetlige beslutninger – enhver utsettelse vil låse regionen i tiår fremover.

Regionen er blant de mest vekstkraftige i Nord-Norge, samtidig som den rommer nasjonale forsvars- og beredskapsfunksjoner. Vår region er i dag den eneste i Norge som er underlagt en særskilt grense på 1 MW for tilknytning av nytt forbruk. Dette innebærer i praksis et investeringsforbud for næringsliv og samfunn, og setter utviklingen av våre samfunn på vent.

### Statnetts forslag

Statnett beskriver i sin utredning på en god måte de alvorlige utfordringene vi står overfor: for lite kapasitet, hyppig behov for radialdrift, svekket forsyningssikkerhet og en kø av prosjekter som ikke får nettilknytning. Dette bildet samsvarer med erfaringene til både næringsliv, innbyggere og regionale myndigheter.

Til tross for denne presise problemforståelsen, anbefaler Statnett en minimumsløsning. Første trinn er en ny linje mellom Kvandal og Kilbotn, bygget for 420 kV, men inntil videre driftet på 132 kV. En slik trinnvis tilnærming, uten klart mål bilde, gir verken trygghet for fremtidig kapasitet eller den nødvendige forutsigbarhet for samfunnsutviklingen. Med normal byggetid på 10–15 år per linje innebærer dette at regionen i praksis kan bli stående uten reell løsning i flere tiår.

At Statnett samtidig opprettholder en særordning med 1 MW-grense i vår region, viser tydelig spriket mellom problemforståelsen og den anbefalte løsningen. Vi får

heller ikke benytte ordningen med «tilknytning på vilkår» som brukes andre steder i landet. Dette setter regionen i en særstilling, og innebærer i realiteten et forbud mot nye etableringer av en viss størrelse.

Riksrevisjonen har nylig dokumentert at Statnett og nettselskapene generelt ikke har økt kapasiteten i nettet i takt med behovene, og at investeringer gjøres for sent. Tilknytningsplikten har heller ikke vært fulgt opp godt nok, særlig for større forbrukskunder.

Våre nettselskaper rapporterer at dialogen med Statnett har vært mangelfull, da Statnett i liten grad har tatt hensyn til de innspillene som er levert. Konsekvensene for underliggende nett er ikke analysert, og forslag og kostnader som er dokumentert fra nettselskapene er ikke inkludert. Dette gjør at KVV-en fremstår ufullstendig og gir et svakt beslutningsgrunnlag for kommunene og øvrig samfunnsliv i regionen.

### **Næringsutvikling og tilknytning**

Lofoten, Vesterålen og Harstad er blant de mest vekstkraftige områdene i Nord-Norge. NHO dokumenterer sterk sysselsettingsvekst, med Vesterålen som fylkesvinner på jobbskaping i 2024 og Lofoten over fylkessnittet. Begge regioner har hatt en klar vekst i verdiskaping og befolkning.

Denne utviklingen kan ikke fortsette uten tilstrekkelig kapasitet i transmisjonsnettet. Næringslivet står klare med prosjekter innen hydrogen, grønn mobilitet, reiseliv, industri og havbruk, men manglende nettkapasitet gjør at planene stopper opp. Lofoten har gjennom «De grønne øyene» etablert seg som en nasjonal pilot for regional grønn omstilling, med mål om å bli et lavutslippssamfunn allerede i 2040 – noe som selvsagt forutsetter tilgang på tilstrekkelig ren kraft. Regionrådene har utarbeidet en mulighetsstudie for energi for å se på muligheter for ny produksjon vest for vestsnittet.

Statnetts anbefaling tar utgangspunkt i en dobling av dagens forbruk. Men når halvparten av dagens energibruk er fossil, betyr dette i realiteten bare elektrifisering av det vi allerede har. Prognosen gir dermed ingen rom for ny industri, boliger eller annen samfunnsvekst. I praksis betyr dette at man planlegger for å erstatte dagens fossile forbruk – men uten plass til nye etableringer eller satsinger.

Dagens 1 MW-grense stanser all utvikling av eksisterende og ny industri. Regionen er den eneste i landet som har denne restriksjonen. Konsekvensen er at ny industri, som ofte trenger større kapasitet enn 1 MW, blir avvist. Vi får heller ikke benytte ordningen med «tilknytning på vilkår» (midlertidig utkobling), som ellers brukes i landet. Dette forsterker forskjellsbehandlingen og setter næringslivet på vent til minst 2028.

For å avhjelpe situasjonen fram til en permanent 420 kV-løsning er på plass, bør Statnett samarbeide med Noranett om ny linje 132 kV-linje Kvandal-Grovfjord-Kilbotn. Denne kan realiseres betydelig raskere enn en 420 kV-linje, og gi 8-10 års tidsgevinst. Denne vil fungere som transmisjonsnett inntil Statnett har ferdigstilt sin 420 kV linje, og Statnett bør følgelig finansiere tiltaket i den tiden det fungerer som transmisjonsnett, uten at det går på bekostning av etableringen av en permanent 420 kV.

### **Beredskap og totalforsvar**

Regionen vår er ikke bare viktig for næringsutvikling og bosetting – den er også en strategisk node i totalforsvaret. Andøya Space har fått et økende nasjonalt og alliert sikkerhetsoppdrag, med planlagt utvikling av ubemannede systemer, romvirksomhet

og overvåkingskapasitet. Det forventes stor aktivitet i Harstad, blant annet som følge av oppdrag tilknyttet innkjøp av britiske fregatter. Hamek skal bygge ut for å drive vedlikehold av fregattene som BAE-systems leverer – noe som endelig gir gjenkjøpseffekt av militære anskaffelser i nord. Flystasjonen på Andøya videreføres som base og blir et nav for både norsk og alliert virksomhet i nord.

Kystvaktens tilstedeværelse i Sortland og Kystjegernes oppbygning i Harstad understreker regionens rolle i suverenitetshevdelse og beredskap i nordområdene. Videre er Norge forpliktet gjennom EUs program for militær mobilitet, som stiller krav til at kritisk infrastruktur også legger til rette for militære behov.

Stortingsmelding 9 (2024–2025) om Totalforsvaret slår fast at energiforsyning til forsvarsinstallasjoner må sikres, og at transmisjonsnettet må ha tilstrekkelig kapasitet til å støtte militære formål. En robust 420 kV-løsning er dermed ikke bare et regionalt utviklingsspørsmål, men et nasjonalt sikkerhetskrav.

Statnetts KVV berører i liten grad dette perspektivet. Vi mener det må integreres eksplisitt i videre planlegging, fordi uten en sterk transmisjonsløsning vil både norsk og alliert evne til beredskap og krisehåndtering bli svekket.

### **Fordelingsvirkninger**

Statnetts anbefalte løsning innebærer en klart urimelig kostnadsfordeling. Kundene i regionen pålegges å finansiere omfattende investeringer i regionalnettet for å sikre strømforsyning og riktig spenningsnivå – samtidig som de allerede betaler sin andel av nasjonale nettinvesteringer.

Elmea har de siste årene gjennomført en betydelig utbygging av regionalnettet i Lofoten, og nettet har i dag god kapasitet. Denne utbyggingen har imidlertid gitt Lofoten landets høyeste nettariffer, fordi kostnadene har måttet bæres lokalt – et direkte resultat av at Statnetts transmisjonsnett ikke strekker seg inn i Lofoten.

Konsekvensene av Statnetts anbefaling vil kunne bli dramatisk negative. En mer enn dobling av nettleien i et område som allerede betaler mest, vil i praksis straffe både husholdninger og næringsliv. Det innebærer et åpenbart konkurransehandikap, undergraver bosetting og samfunnsutvikling, og bidrar til stagnasjon der det burde satses på vekst og framtidstro.

Norconsult påpeker i sin kvalitetssikringsrapport at KVV-en i liten grad synliggjør de faktiske fordelingsvirkningene og kostnadene som veltes over på regionale aktører. Dette underbygger bekymringen for at Statnetts anbefalte løsning vil føre til urimelig høye nettkostnader i regionen.

En framtidsrettet og rettferdig løsning er å bygge 420 kV-linjen helt ut til Kleppstad i Lofoten. Dette vil redusere behovet for ny regionalnettutbygging, hindre urimelig høye kostnader for kundene og gradvis bidra til å normalisere nettleien – til beste for både husholdninger, næringsliv og hele regionen.

### **Mål og dimensjonering**

Statnetts prognoser for forbruk er for lave. De tar kun høyde for en dobling av dagens forbruk, noe som hovedsaklig dekker elektrifiseringen av dagens fossile forbruk. Når halvparten av energibruken i regionen er fossil, betyr en dobling i praksis bare å erstatte dette – uten å gi rom for ny industri, boliger eller annen vekst. Med regionens dokumenterte vekstkraft og ambisiøse klimaplaner er dette åpenbart utilstrekkelig.

Analyseperioden er satt til 40 år, mens en transmisjonslinje har teknisk levetid på rundt 80 år. Dette gir en systematisk risiko for underdimensjonering. Når det bygges

infrastruktur av denne størrelsen, må det planlegges for hele levetiden. Det er ikke kalkulert med ny produksjon, selv om disse tidkrevende prosessene er i gang.

Det mest alvorlige er likevel fraværet av et tydelig målbilde. Statnett legger opp til en trinnvis utbygging uten å definere hva som er det endelige målet for kapasitet og forsyningssikkerhet. Uten et helhetlig og langsiktig målbilde mister vi både den samfunnsøkonomiske gevinsten av å bygge riktig første gang, og den forutsigbarheten som regionen trenger for å planlegge sin egen utvikling. Riksrevisjonen har pekt på at dagens praksis fører til for lite og for sen utbygging, og at manglende langsiktighet er en hovedårsak til at kapasiteten ikke holder tritt med behovene.

Et langsiktig målbilde er avgjørende ikke bare for lokalt næringsliv og bosetting, men også for de oppgavene vår region løser på vegne av storsamfunnet: verdiskaping i fiskeri og havbruk, matproduksjon, reiseliv og turisme, samt nasjonale behov innen forsvar og beredskap. Uten et slikt målbilde bygges nettet for smått og for sent – og vi mister muligheten til å bidra fullt ut til den grønne omstillingen og nasjonale mål for klima og sikkerhet.

### **Oppsummering og anbefalinger**

Vi kan ikke akseptere en politikk preget av «for lite, for sent». Transmisjonsnettet i Lofoten, Vesterålen og Harstadregionen er allerede en kritisk flaskehals. Dersom det ikke handles raskt og helhetlig, vil konsekvensene være alvorlige: næringsutviklingen stanser opp, bosettingen svekkes, beredskapen forringes og nasjonale klimamål undergraves. Med 10–15 års normal byggetid per 420 kV-linje haster det å ta helhetlige beslutninger nå – ellers risikerer vi flere tiår med utilstrekkelig kapasitet. Riksrevisjonen har dokumentert at manglende langsiktighet og trinnvis tilnærming gir for lite kapasitet, for sent, og at dette undergraver samfunnets behov.

Statnetts anbefaling om å starte med Kvandal–Kilbotn er et nødvendig minimumstiltak, og må gjennomføres. Men tiltaket løser ikke utfordringene alene. For å lykkes trengs et tydelig og langsiktig målbilde med 420 kV helt til Kleppstad i Lofoten, kombinert med strakstiltak som kan gi nødvendig kapasitet tidligere.

### **Konkret anbefaler vi at Energidepartementet:**

1. Gir Statnett i oppdrag å etablere et helhetlig og langsiktig målbilde, og pålegger Statnett å søke konsesjon for en full 420 kV-løsning nå – ikke bare første etappe. 420 kV må føres helt til Kleppstad i Lofoten.
2. Stiller krav om at reviderte prognoser og analyser tar utgangspunkt i realistisk forbruksvekst, ny produksjon og en analysehorisont på 80 år. Samfunnsøkonomiske vurderinger må inkludere alle kjente kostnader og fordelingseffekter. Arbeidet må gjøres i tett samarbeid med de regionale nettselskapene, som sitter på den mest detaljerte kunnskapen om det underliggende nettet.
3. Gir tydelig beskjed til Statnett om å vurdere mulige strakstiltak for å oppheve 1 MW-grensen og åpne for «tilknytning på vilkår» i regionen, slik at ny næringsvirksomhet og utvidelser ikke blir stående på vent til minst 2028.
4. Støtter en ny 132 kV-linje Kvandal–Grovfjord–Kilbotn bygd av Noranett, gitt sentralnettstatus og finansiert av Statnett. Denne kan realiseres raskere, gi 8–10 års tidsgevinst og avhjelpe kapasitetsmangelen fram til permanent 420 kV-løsning er på plass. Løsningen må ikke gå ut over realisering av en helhetlig løsning med 420 kV løsning.

Likelydende høringssvar sendes inn fra Vesterålsrådet og Hålogalandsrådet

Mvh

Vidar Thom Benjaminsen, Leder Lofotrådet

**Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på regjeringen.no.**